

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetések díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendőek be.
 Helyben előfizethetnek: a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben
 Egyes szám ára 5 kr. o. é.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: 5t hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségben, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasensteint és Voglert (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
 Nyitási sora 20 kr.

Előfizetési felhívás

„KOL. KÖZLÖNY“

1873-iki évfolyamára.

N. t. olvasóink kívánatainak eleget teendő, lapunkat már 1872. szeptember 1. óta egész nagy iven adjuk ki mindennap. Szereztünk jeles munkatársakat az ország fővárosában, itt Kolozsvárt és a vidéken s így napról napra érdekesebbé igyekszünk tenni lapunk valamenyny rovatait: főcikkjeinket avatott tollú íróktól kapjuk, s a napi kérdéseket azonnal tárgyaljuk; gondoskodunk szép tárcákról (már az évtelén megkezdjük jeles tollú t. belmunkatársunk Komáromi Ferencz Bánffy Dénes című valóban érdekes történelmi korrajzát), eredeti táviratokról; ezután is legbővebb újdonsági rovatot adunk és semmi érdekes bel- és külügy nem kerül el figyelmünk. Tapasztaljuk az olvasó közönség pártolásának fokozatos gyarapodását, s így csak arra kérjük t. előfizetőinket, méltóztassanak megrendeléseiket lehető gyorsan megtenni.

Előfizetési díj: egész évre 12 ft. o. é.
 félévre 6 „ „
 három hónapra 3 „ „

A „KOLOZSV. KÖZLÖNY“ szerkesztősége.

A költségvetési vita előtt.

II.

Pest, január 15.

r. Eddigi beruházásaink körül tagadhatlanul történt itt ott tévedés, sőt hiba. Vegyük csak a vasutakat.

A tapasztalás azt mutatja, hogy a vasutak mértőföldenként csak annyi ezer frtot jövedelmeznek brutto, a mennyi ezer forint fordított mértőföldenként forgalmi eszközökre. Az eddigi vasuti concessió szerint minden vasuti társaság mértőföldenként 50000 frtnyi forgalmi eszközöket köteles előállítani. Ha ezen üzletesszökök folyton forgalomban vannak, behoznak 50.000 frtot mértőföldenként brutto, a mi, rendkívül jövedelmező vonalak ritka kivételével, a körülbelül 50 százalékra rugó kezelési és üzleti költségek mellett 25.000 ftnak felel meg netto; holott országgyűlésünk egyetlen egy vonal kivételével mindenütt magasabb, 36 — 40 000, sőt 60 000 frtig menő garantiát szavazott meg mértőföldenként.

Ezzel tehát tetteleg elismerte az országgyűlés, hogy több jövedelmet vár a vasutaktól, mint a mennyit azok törvényileg megállapított forgalmi eszközökkel előteremteni képesek.

Igaz, erre jelenleg könnyű a felelet; azt fogják sokan mondani, hogy ha majd egyszer vasutaink mértőföldenként 15—20.000 forintot jövedelmeznek, vagy is a garantizált összegnek körülbelül felét behozzák, akkor lesz ideje a tőke felemeléséről szólni.

Csak hogy e felelet ismét annyit tesz, hogy a jövőt áldozzuk fel a jelen kedvéért.

Nekünk meg kell barátkoznunk azon eszmével, hogy vasuthálózatunkat, habár nagy áldozatok árán is, ki kell építenünk; meg kell barátkoznunk azon eszmével, hogy vasutaink forgó tőkéjét még pedig rövid idő

mulva, nehogy, ha egy jó export év következik be, buzánk a vasutak szélén ismét hónapokig ki legyen téve az esőnek, felemeljük, hogy azok közlekedési eszközeiket szaporíthassák vagy is rögtön megállni azon uton, melyen eddig haladtunk, ha csak a meglevőt kárba veszni, vagy a meglevő hiányokat majd helyrehozhatlanokká tenni nem akarjuk, itt is egyáltalában lehetetlen.

És így állunk a közművelődési s egyéb szellemi és anyagi érdekekkel szemben is.

Annyi tehát ezek szerint bizonyos, hogy kiadásaink egyhamar apadni nem fognak; csak hogy a kiadások nem végnélküliek s határozott és világos pénzügyi terv mellett könnyen fel lesznek oszthatók a beruházások befejezésére még szükséges néhány év között.

De honnan teremtsük e pénzt elő?

Vannak, kik az államjóságok eladását sürgetik.

Igaz, hogy a kormány kezelése alatt levő uradalmak egy tizenkettő részét képezik az ország egész területének, s terjedeleme közel felével meghaladják a württembergi királyság területét; magunk sem hisszük, hogy a kormány hivatva legyen ily nagy terjedelmű, birtokok kezelésére, s a tapasztalás, az eredmények is szomorúan mutatják, hogy a kormány nálunk épugy, mint Európában mindenütt nagyon rossz gazda. De e nagy területek eladása jelenleg legkevésbé sincs indokolva; a föld értéke a nemzet civilisatiójával párhuzamosan évről-évre emelkedik, s e mellett áruba bocsátásuk közgazdászati tekintetben is nagy csapás volna az országra, a mennyiben a föld értékét leszállítaná. De magunk sem idegenkednénk attól, hogy egyes elszórt kisebb darabok, melyeknek felügyelete csaknem elnyeli azok jövedelmét, egyenként eladassanak.

De mindez nem elég; s ha ezen egyes darabok el is adatnak, ennek indoka nem a deficitben, hanem kezelésük drága voltában keresendő.

A mire szükségünk van, ez az, hogy az ország jövedelmei fokoztassanak.

Miként?

Említtük egy ízben, hogy irányadó körökben tervben volt az adópótlék behozatala. Ez által akarták fedezni a szükségletet úgy, hogy a lehető bajt egy még nagyobb bajjal orvosolják.

Kereken kimondjuk, hogy e terv végrehajtása, tekintve az adók óriási egyenlenséget és árnytalanságát, nemcsak hiba, hanem egyenesen közgazdászati bűn volna.

Elmondjuk miért; s meg fogjuk mondani azután azt is, miként lehetne e bajon segíteni.

Deákparti képviselők értekezlete.

A gr. Teleki Sándornál j. 14. este tartott képviselői értekezletéről a következő tudósítást vesszük: Az értekezleten mintegy 30 tag lehetett jelen. Az összegyűlt képviselők gr. Lónyaytól mindenekelőtt programszerű nyilatkozatot vártak már napok óta, hogy külön tanácskozásiaknak némi pozitív alapot nyerjenek s úgy tudjuk, hogy ez óhaját a gróf egészen sem el nem utasítá, sem el nem fogadta. Tény az, hogy gróf Lónyay a budgetre vonatkozólag részletes és határozott, külön és az előterjesztett, budgetjavaslattól sokban eltérő nézeteket szándékozott a párt kebelén belől érvényesíteni, a melyek együttesen némi programot képeznek, a mely gr. Telekinél lett volna előlegesen előterjesztendő. Azonban ezen nézetek gr. Lónyaynak irányadó ferflakkal történt előleges értekezései után lényeges változásokat szenvedtek. Annak, hogy a gr. Telekinél tartott clubb-tanácskozmány általános kijelen-

tésekkel végződött, ez egyik oka. A másik oka az vala, hogy a tagok a vártól kevesebb számban jelentek meg s végre ehhez hozzájárult még, hogy némelyek különösen hangsúlyozták, hogy olyan törekvésekben, melyek netán idővel a párt lazulására vagy a kormány gyöngítésére vezetnének, semmi részt venni nem fognának. Végre megjegyezzük, hogy még az is megállapított e konferencián, hogy jövőre minden tárgyat, mely a Deák-kör elé fog terjesztetni, előlegesen külön megbeszélni fognak.

Legujabb táviratok.

Bécs, jan. 15. A bir. tanács mai ülésében a biztonsági örök és azok családjának nyugdíjazására, továbbá a hirdetési bélyegdíjra vonatkozó törvényjavaslatokat terjeszté a kormány elő. A hivatalnokok fizetésének szabályozására vonatkozó törvényjavaslat a pénzügyi bizottmányhoz és a dalmatiai vasutára vonatkozó külön bizottmányhoz utasított. Az 1873-ki újonczolási törvény, valamint a pénz- és kocsi-postai küldemények szállítási díjának mérséklésére vonatkozó határozati javaslat vita nélkül elfogadtattak. — Amberg püspök letette reichsrathi mandatumát. A közelebbi ülés kedden lesz.

Bécs, jan. 15. Az „Oest. Corr.“ jelenti: Az ausztriai császári pár közvetlenül a Napoleon haláláról szóló hír megérkezése után meghagyta a londoni követnek, hogy Eugenia császárné előtt legszívélyesebb részvétüket fejezze ki.

Páris, jan. 14. A 30-as bizottmány mai ülésében Larcy felolvasta az albizottmányi javaslatát, mely megerősíti azon köztudomásra jutott közléseket, melyek Thiersnek a nemzetgyűlésben való jelenléte és felfüggesztő vető-joga gyakorlásának feltételeire vonatkoznak. A javaslat megszabja továbbá, hogy a jelenlegi nemzetgyűlés szétoszlása után a törvényhozó hatalom két kamara által gyakoroltassék, s a bizottmánynak feladata lesz: a 2-ik kamara alakítására vonatkozólag az előterjesztést elkészíteni. Thiers, hosszas fejtegetésben, ismételve azon nézeteknek az kifejezést, melyeket az albizottmányban már kifejtett. Ő ragaszkodik a kibékülés iránti óhajához, mely az ország érdekében és a terület felszabadításában bevégzésére parancsolólag szükségesnek látszik. Thiers kinyilatkoztatja, hogy elfogadja a törvényjavaslatot, de csak némi fenntartásokkal, melyeket az albizottságban már kifejtett. Ő a vetőjog gyakorlására tervezett határidőt elégtelennek tartja; az egyhavi határidő helyett négyhavit hoz javaslatba. Tiltakozik azon formáság ellen, hogy valahányszor szólni akar, izenet által legyen köteles s szándékát a nemzetgyűlésnél tudatni; — valamint azon kötelezettség ellen, hogy a mint bevégezte beszédét, köteles legyen a nemzetgyűlésből eltávozni. Azt kívánja, hogy interpelláció esetében jelen lehessen a nemzetgyűlésben, és hogy a 2-ik kamara legalább két hóval a nemzetgyűlés feloszlása előtt megalakíttassék, és a jelenlegi végrehajtó hatalom a feloszlás után hat hétre meghosszabbíttassék.

Versailles, jan. 15. Parlamenti körökben általános megerősítést, hogy Thiers és a 30-as bizottmány közt teljes egyetértés éretett el.

London, jan. 15. Chislehurstban eddig mintegy 28.000 ember fordult meg. A királynőt viscount Sidney fogja képviselni a temetésen. A királynő elfogadta Schwaloff grófot.

Chislehurst, jan. 15. Napoleon temetése ma délbén ment végbe. A tömeg hallgatag viselte magát bármely demonstráció nélkül. A temetésen mintegy 12.000 néző volt jelen.

Pera, jan. 15. Ziver bey, a szultán első kamarása tegnap Egyiptomba utazott, hogy a szultán nászajándékait a khedive fiának átnyújtsa.

Baróth, 1873. január 12.

Beköszöntött a farsang, s megérkezett Erdővidék előtt egy Baróth, jan. 11-re rendezett jó-tékonyozású táncmulatság hirdeté.

Az emberi okoskodó ész azért festi ki az esztendőnek ezen néhány hétig tartó szakocskáját a gyönyör és vigalom változatos színvegyületeivel,

hogy az unalmas télnek napjai alatt beborult kedélyvilág elszóródást nyerjen. És ez rendén is van. Csak hogy mily csodálatos fejlődése és összetalálkozása a körülményeknek! Ezelőtt néhány héttel az ország s-ive, Pest-Buda felénken dobogott, s Kárpátoktól le az Al-Dunáig a hírlapirodalom nagy közönsége reszkette várta a napi-sajtó tudósításait a dühöngő cholera pusztításairól. Ma már megvannak nyilva a vigalom termel, s a közelmúlt rémes óráira feledés fátyola borul.

A hazának születési gyászünnepe is van. Az 1873-ik év a nemzet nagy dalnokának ötven éves születési gyászfordulóját hozza meg. Azok, kik Petőfivel együtt mozgatták 48 végzeteljes eseményeit, egy Jókai s mások a hírlapok hasábjain sirják ki a korai vesztesség felett mély fájdalomukat. De ki is ne borulna Petőfi szellemének nagysága előtt le, ki is ne engedne szabad folyást fájdalomnak?..

Mily megdöbbentő képe az eseményeknek. A fájdalom és kegyetes emlékezet komoly, ünnepélyes napjai közé, a mulatságok zajos hangjai vegyülnek. Honleányaink leteszik gyászfátyolukat, felöltik divatos, czíra farsangi jelmezeit és sietnek a gyönyörök szíbjától termébe. Mintha hallanánk Petőfi hangjait:

„Mi szépek ők, mi szépek I...”

Honfaink közül mit tesznek sokan? Hozzájuk is szól Petőfinék találós szelleme:

„Hát a hol a dicső arslánok járnak!”

Mindezekre mondhatnád szíves olvasó, hogy hasznatlan elmefuttatás csupán, s épen nem tartozik egy vidéki tudósítás szűk keretébe. De vannak ám! nekünk is bajaink. Mi is a nagy nemzettestnek „Erdővidék” név alatt 23 ezer lelket magába foglaló jelentékeny tagja vagyunk. És ha ezen vidék életének folyama felett a hidegen fontolgató éssnek választóvívével experimentálgatok, amaz országos-kép egymásutánját itt is sok tekintetben föltalálom.

Mulatunk mi is, és feledünk sokat, feledjük a roncsoló toroklob dühöngéseit. Pedig kérdés, hogy a tegnap estveli bál ékítményeit nem változtatja-e a lappangva terjedő ragály, egyik vagy másik családnál szomorú, gyászos emlékejelekké?

Két éve mult, hogy a diphtheritis a gyermekeseregéből naponta szedi áldozatait. Az áldozatok számát 300-ra bizon lehetni akkor, midőn egyetlen faluban pl. N.-Baczonban 65—70-en hulltak el benne. A mi ezen járványos betegség elméletét illeti, olyan sokszor le volt írva annak sötét alakja, az óvó-, az intő szabályok annyiszor megénekelve, s mégis a gyakorlati kivitelben mily csekély eredmény!

De beszéljünk a tényeket. Az újabb időben, mint a nevelésügy egyik igénytelen munkása, Baróth városa lakósa lettem én is, innen kell tehát, hogy állításaimat érveljem.

A ragályos toroklob tünetei Baróthoz legközelebből ezelőtt 4—5 héttel vették kezdetüket. Két család gyermekeit e járvány sirba vívte!

Az egyik a város végén lakó muzsikusi családot, a másik egy nyílt kereskedést tartó család gyermekei voltak.

Nem kell kommentár, hogy kimagyarázzuk e két eset tragikus okait; amaz behagadul a szomszédfalvákra a ragályt családja körébe, ennek kundschaftjai fizetésnek meg keserűen. Ma már a vidék több helyein virasznak a szerető szülők haldokló, kedves gyermekeik fölött. Több helyen kiállanak orvosi segélyért. Orvosi segély. Hol késsel az éji homályban? Helybeli orvosaink csekély eredménnyel ugyan — tőlök kitéphetőleg eléggé működnek. Főorvosaink pedig, kik távol vidéken laknak, csak kétértelműen tartanak felénk. Így nem csoda, ha rajtunk is betelik a költő szava: „Pusztulunk, veszünk.”

Midőn már már soraimat bevégezendő vagyok, belépő házi gazdám jelenti, hogy nyugalmazott főhadnagy B. F. gyermeke ma a toroklob áldozata lett.

Szomorú állapot, és annival szomorubb szíves olvasó, mert e nyavalyáskodásnak meg van az immoralis oldala is. A nép kétségbeesései közt szidalmakra fakad s a kormányt hibáztatja. Mit tettek, mit nem? nem tudom. Már is sokat szólottam. Tudom, hogy cikkemmel tán jó barátaim haragját

Is fejre zúdítom, de hogy lássák, ki a nyílt ellenség a közügyek érdekében, nem rejtem magam az álnev leple alá s bátran alájegyzem.

Bíró Albert.

Bismarck lapja III. Napoleon császáról.

A félhivatalos berlini „Norddeutsche Allgem. Zeitung“ Bismarck hg. lapja, szombati számában következő vezércikket hoz:

Születése földjéről, hatalomteljének és fényének egykori színhelyéről távol halt meg súlyos betegség és két évnél hosszabb száműzetés után Angliában egy kis falusi birtokán III. Napoleon Lajos császár.

A francziák egykori császárában a szó közönségesebb értelménél nagyobb historiai egyéniség száll a sirba; személyes jelenléte a világ alakulataira a tizenkilencedik század második felében ama történeti típusok egyikévé teszi őt, melyeket nem jótalanul homages providentiels — a gondviselés különös eszközeinek szokás nevezni. A császár történetét, mely egyszersmind a második császárság s nem csekély mérvben általában korának története — megírni, egy későbbi idő feladata lesz, melynek tekintete menten a nemzeti és pártállás előítéleteitől, a meghaltakat akaratát és törekvését, tetteinek gyakran nem szándékolt eredményeitől megkülönböztetni képes. Ha azonban III. Napoleon Lajos emléket valahol már ma minden kecskesüregből, haragtól és roszakarattól szabadon méltányolni tudják, az Németországban történhetik. Európa minden más országánál jobban érezték Németországot azon tanok következményei, melyek III. Napoleonnak köszönhetik bevezetésüket a politikába, inkább mint minden más állam volt Poroszország és Németország a folytonos bizalmatlanság, az otthallal féltékenység tárgya a második császárság államférfiainak részéről, míg végre a kard, melylyel a félt és gyűlölt vetélytársat megsemmisíteni akarták, magának a bonapartista alkotásnak vetett véget. — és mégis talán sehol annyi meleg részvét nem kíséri sirjába a chislehursti száműzött, mint Németországban. A hatalmas uralkodónak Sedánál való bukásával Németországra nézve egy szebb jövő napja kelt s a nemzet szívesen elfeledte és megbocsátotta a forrón óhajtott boldogság teljes érzetében a dolyfős kihívást, melyet arcaza vetettek. Csak tiszteltteljes részvét kísérte a sedáni vesztes felet a hadi fogságba, csak valódi emberi rokonérzetet kellett súlyos betegségének híre. Mint különben Napoleon bajainak természetéből kitűnik, már hosszú évek óta súlyosan szenvedett. Az 1870. évtávasza is őt már oly szenvedőnek találta, hogy a császár egykor oly hatalmas akaratereje környezte befolyásainak ellenállni többé nem tudott. Ez volt az, melynek uralomvágya, fanatizmusa és korlátoltsága őt és házat a catastropha sodorta, mely koronájába és hazájába került.

A most már meghaltak jegyén könnyű az idegen föld s nyújtja neki azt a nyugalmat, melyben hosszú mozgalmas életében csak ritka és aránylag rövid időközökben részesült! Mint nagy nagybátyjának, neki sem adatott, hogy ama nemzet körében csukja be szemeit, melynek uralkodójává lenni életének egyedüli célja volt, s ha az imperialisták Chislehurstban reményeiknek talán „L'empereur est mort, vive l'empereur“ kiáltásának kifejezését, tekintve a kiszorított életfolyamat, magok sem fognak azon tapasztalástól elzárkozhatni, hogy ilyen remények mindenkor csak igen különös viszonyok közt, s nem mindig oly nemzet üdvére valószínűsíthők, melynek boldogítását minden trónkövetelő zászlójára szokta írni.

Az imperializmus Franciaországban a császár kételkedéssel nem egyidejűleg veszté el életét. A francziák a Bonapartiknak sok árnyékolt, de sok fényt is köszönhetnek s már egész természet, alkotása fogéknyobbá teszi a nemzetet arra, hogy inkább a szerencse, mint a gyász ama napjaira emlékezzék vissza. De egészséges, az ország szellemi és anyagi szükségleteinek megfelelő kormányzatnak ilyen emlékektől nincs mit félnie, s így a Bonaparte családban beállt gyászeset hatása a francia népnél csendes részvételre fog szorítkozni, melyet szívvel és érzellemmel bíró nép tavadni nem képes oly férfitól, kinek neve és sorsa jó és rossz napokban oly bensően össze volt kötve az egész országgal.

Az állandó pénzügyi bizottság általános jelentése az 1873-ik évi állam költségvetés tárgyában.

(Folytatás.)

A képviselőház az 1872-ik évi költségvetés tárgyalásánál egy bizottságnak kiküldését határozta el, mely javaslatot készítsen arra nézve, hogy a törvényeknek teljesen pontos és hiteles szövegzése, és egészen hibátlan szövegben közzététel céljából, a törvényjavaslatoknak szentesítés alá terjesztésének módja miképp szabályozassék. Ezo

határozatnak foganatosítása a múlt évben elmaradt.

A képviselőház folyó évi november hó 25-én egy bizottságot küldvén ki általában a házszabályok átvizsgálására, ezen bizottság fogja teljesíteni ezen megbízatást is és javaslatára felveheti a törvényjavaslatok szentesítése alá bocsátásának módjára vonatkozó javaslat készítését.

Ezen jelentés bevezetésében felemlítette a bizottság, hogy azon észrevételeket és javaslatokat, melyek a költségvetés egészére vonatkoznak és egyik tárcza előirányzatát sem illetik sajátlag, ezen jelentésbe veszi fel. Az 1873. évi költségvetés általános tárgyalása alkalmával a ház által hozott azon határozatok fenntartásán kívül, a melyek még eddig nem teljesítették, és a melyekről a bizottság fentebb szólt, még a következőket ajánlja a bizottság a tisztelt képviselőház figyelmébe:

Azon nagy hiány, mely az 1873-dik évi költségvetésnek még rendes szükségleteiben is mutatkozik, sürgetőleg követelte, hogy a bizottság fokozott figyelemmel vegye vizsgálat alá, az előirányzat minden részét kétszeres gondnal kutassa a kiadások minden ágában azon tényezőket és vegye bírálat alá azoknak okait, melyek az eddigi és az 1873-ik évi előirányzatban a költségek folytonos növekedését idézik elő.

Ezen okok vizsgálatában általában a közigazgatás nagy összegekre rugó szükséglete és ezek között főleg a központi igazgatás nagy költségei az ott fennálló ügyosztályok és az alkalmazott hivatalnokok nagy száma általánosan a központi vezetés nagy költségei voltak magukra a bizottság figyelmét. A központi igazgatás évenként igen nagy összegekbe kerül, a melyek 1869-től tetemesen emelkedtek évről évre. 1869-ben a központi igazgatás költségei 2.158.600 frtba kerültek 1872-ben 2.802.111 frttal 1873-ra 2.581.844 frttal irányoztattak elő.

	1869	1872	1873
Ministerelnökség	117,100	129,080	129,080
felőre	78,000	66,384	64,854
belügyi	307,800	332,014	329,985

	1869	1872	1873
pénzügyi	709,800	886,666	901,666
közmunka	202,700	381,680	390,520
földmivelés	133,000	163,380	163,380
vallás és közoktatás	239,000	254,484	253,684
igazságügy	190,300	233,950	251,990
honvédelmi 1868.	53,000	1869.	

	1869	1872	1873
tényleg	53,000	307,773	311,922
horvát-szlavon	69,900	49,700	48,000
	2.158,600	2.844,584	

Tehát a közp. igazgatás költségei 1869-től 1873-ig emelkedtek 685,984 frttal.

Ezen évről évre emelkedő kiadások dacára, melyekbe a központi igazgatás kerül, nem felel az meg mindenben a gyors és rendezett közigazgatás igényeinek.

E bajok alapja a fennálló rendszer hiányaiban rejlik; az ügymenet nem elég egyszerű, az ügyek kezelésében a felosztás nem mindenütt látszik egészen helyesnek, az eljárás központi vezetés több ágazatában nehézkesnek mutatkozik és a felelősség elvének nem egészen megfelelő és ezért sok ügyosztályt, nagy személyzetet és így nagy költségeket igényel.

A képviselőház már az 1868-ik évi nov. hó 14-én 2787 sz. a. sürgette a központi személyzet számanak kevesbítését és az ügymenet egyszerűsítését; 1872-ik év jan. 21-én hozott határozatában a ház utasította a miniszteriumot, hogy a központi igazgatásnál alkalmazott hivatalnokok számát kevesbítse és az ügyrend egyszerűsítésére törekedjék.

Összes közigazgatási szervezetünk végleges szabályozása és törvényhozási magállapítása kívánatos. Tagadhatlan, hogy átalakulásában levő országnak közigazgatási szervezete egész szigorúsággal és rövid idő alatt nem is állapítható meg.

De elérkezettnek látja a bizottság annak idejét, hogy arra az előkészítő lépések megtörténjenek.

Addig, míg megállapodott közigazgatási organismussal nem fog az ország bírni, gondolni sem lehet arra, hogy megközelítőleg is megállapodott normal költségvetéssel bírjunk.

Időnkint mindig szükség lesz az államélet fejlődéséhez képest egyes változásokat tenni a fennálló szükségnek kielégítéséről gondoskodni; de ha ezek már megállapodott alapon történhetnek, biztosabban, kevesebb költséggel és több sikerrel és az állandóság biztosítása mellett lesznek létesíthetők. A fizetési rendszer megállapítása, az államhivatalok számának egymás közötti fokozatának szabályozása is akkor történhetnék meg, ha már a rendszer egy gyökeres vizsgálat után közmegnyugvással megállapíthatni fog, mindezen okoknál fogva az összes államszolgálat és közigazgatási rendszer szabályozása, a bizottság véleménye szerint égető szükség.

Az ügymenet egyszerűsítését, a közigazgatás gyorsítását, behatott eredménydusabb, működé-

sét, rendezettségét és költségek leszállítását csak ezen reformtól várja a bizottság.

A mai rendszer átvételét a testületi kormányrendszerrel, anélkül, hogy annak minden irányban javítására gyökeres változások történtek volna; az anyagi élet fejlődése, azon nagy mozgalom, mely e téren megindult, azon nagy szerep, melybe körünkben az anyagi érdekek jutottak, a változott viszonyok a központi igazgatás több ágazatában egyszerűbb, gyorsabb eljárást igényelnek. A bizottság nézete szerint vizsgálat tárgyává kellene tenni a kormányzat egyes ágának felosztását, az egyes miniszteri tárczák között a közigazgatás fenálló egész rendszerét a központi igazgatásnak, jelenleg létező ügyrendet a hivatalok beosztását, és azoknak egymás közötti fokozatát.

A bizottság tehát utasítani véleményezi a miniszteriumot, tegye behatott tanulmány tárgyává ezen kérdést, tegye azt tapasztalt szakferfiakkal és a modern adminisztráció eljárásával ismert egyének meghallgatásával tüzetes vizsgálat tárgyává, és terjesszen annak idején javaslatot az egész közigazgatási rendszer, gyökeres szabályozása a kormányzati teendőknél az egyes tárczák között, a jelenlegi felosztásnál netalán jobbnak, célszerűbbnek mutató felosztás iránt; a hivatalok számának és egymás közötti fokozatának meghatározása és általában az egész, főleg a központi igazgatás rendszerének újjászervezése az ügyrend egyszerűsítése iránt, hogy a közigazgatási organismus a felelősség elvének megfelelőbb berendezést nyerjen, hogy egyszerűbben és több rendszerrel, de gyorsabban és olcsóbban működjék.

Addig is, míg ez megtörténhetik, a bizottság célszerűbbnek látja, ha a miniszterium a közigazgatási szervezetében nagyobb és nem fellélelül szükséges változásokat a költségvetésben nem hozna javaslatba.

A bizottság az adminisztráció költségeit, ott, ahol azoknak felemlését hozta a miniszterium javaslatba, leszállítani igyekezett mindenütt az elkerülhetetlenül szükséges összegekre, nagyobb törléseket, gyökeresebb változásokat épen a fennebb érintett szempontból nem hoz javaslatba, miután azonban a zárszámadások évenként nevezetes összegek megtakarítását mutatják fel: úgy a központi igazgatás költségvetés mint más igazgatási ágak szükségleteiben a bizottság ezen minden évben tényleg bekövetkező, intercalaris megtakarítások fejében és azon célból, hogy a miniszterium iparkodjék közigazgatási rendszabályok u. ján a lehető legnagyobb takarékossággal eljárni, a központi személyzet járandóságairól s mindazon címekből, a melyek nagyobb létszámú személyzetnek fizetést tartalmaznak.

A költségek 2% illetőleg 4% levonást hoz javaslatba, a mint azt a részletes jelentésekben minden címre vonatkozólag, melynél ezen levonát alkalmazását indítványozta, külön előadja.

A határőrvidék közigazgatási költségeire nézve követelt eljárást illetőleg a bizottság előadja, hogy a határőrvidék költségeit általánosan képpen vette föl a miniszterium előirányzatából eltérőleg mindazon tárczáknál, ahol a határőrvidéki költségeknek egyes címekre és rovatokra történt felosztását a bizottság nem tartja helyesnek azon okból, mert a polgárosított határőrvidék közigazgatási felosztásának és rendezésének kérdésével látta összefüggésben.

A belügyi-, igazságügyi-, vallás- és közoktatásügyi tárczáknál ezáltal általánosan véleményezi a határőrvidékre eső költségeket besoroztatni. A törvényhozás e részben bekövetkező intézkedései előtt nem akart a bizottság azoknak a költségek részletes megszavazása által bármilyen irányban is praecupálni.

Ot hol a határőrvidék költségeinek beolvastása ezen tekintetbe nem ütközik, mint a honvédelmi, pénzügyi, közmunka, földmivelési tárczáknál a bizottság az előirányzott összegeket a költségvetés részletei között ajánlja megszavaztatni. A miniszteriumot azonban utasítani véleményezi, hogy a polgárosított határőrvidéknek közigazgatási rendezésére vonatkozó javaslatokat mielőbb tegye le a ház asztalára.

E helyütt a bizottság felhívja a ház figyelmét arra, hogy a miniszteriumok és egyéb központi hatóságok számára a fővárosban felállítandó államepületek ügyében utasította a miniszteriumot arra, hogy a közös hadügyminiszternek a katonai épületek átengedése iránt folytatott tárgyalásainak befejezése után terjesszen elő egy részletlen kidolgozott tervezetet.

A pénzügyminiszter kijelentette a bizottság előtt, hogy a miniszterium összeállította azon adatokat, melyek a miniszteriumoknak elhelyezése tárgyában az összes szükségletet kimutatják.

A hadügyminiszterrel a katonai épületek átengedése iránt a tárgyalások folynak. Ezen tárgyalások eddig azon megállapodást eredményezték, hogy a katonai célokra többé nem használt épületek és teregek hovatartozása iránt elvi megállapodás már létrejött. A miniszterium a tárgyalások befejezése után előterjesztést fog tenni az államépületek építésének módja iránt. A bizottság e helyütt azonban kénytelen felemlíteni azt, hogy a budai országházban elhelyezett miniszteriumok elhelyezéséről a takarékos beosztás szempontjaincselek magartva.

Ezen épületben a belügyi miniszterium 170, a közoktatásügyi 107 helyiséget ves-nek igénybe, azonkívül elvan ott helyezve a bányakitányáság.

A bizottság azt hiszi, hogy ezen elhelyezésnél a miniszterium takarékosabb beosztással járhatott volna el. A bizotts. tehát utasítani véleményezi a miniszteriumot, hogy a budai országházban elhelyezett miniszteriumokra nézve vegye a jelenlegi felosztást vizsgálat alá és eszközölje a hivataloknak takarékosabb elhelyezését és kevésbé fényűző beosztást oly képen, hogy azon épületben jelenleg elhelyezett hivatalokon kívül még egy miniszterium elhelyeztetessék.

A költségvetés egyes részeinek átvizsgálásánál tanácskozásiak körébe vonta a vasúti árszabályzat kérdését is. Azon nagy fontosságnál fogva, melylyel ezen kérdés összes közforgalmi és kereskedelmi viszonyaink közt bir, nagyon szükségesnek tartja a bizottság, hogy tarifa ügyeink általános szabályozása tüzetes kimerítő tanulmány és vizsgálat tárgyává tétessék.

Az árszabályzat kérdése általános közgazdasági viszonyainkra, közforgalmunkra az összes kereskedelemre, az ipar és a termelés minden érdekére mélyen kihat, azon súlyos és nagy tehernél fogva pedig, melyet az állam a vasúti kamatbiztosítás által elvállalt, nagy befolyása van a kamatbiztosítás által az államkincstár magára és mélyen érinti az államvasutak jövedelmezőségét is, a bizottság áltája a kérdés nehézségét, sokoldalúságát és nagy horderejét.

Ezen okból nem is akar e helyütt egyes aránytalanságokra, egyes hiányokra reá mutatni, mert a kérdést egész kiterjedésében általános hatásaiban óhajja megoldani.

A bizottság át van hatva azon meggyőződéstől, hogy a vasúti tariffa kérdését, felfogva azt egész közgazdasági fontosságában, nemcsak a kormányzat terén kell a miniszteriumnak a legéberebb figyelemmel kísérni, de a főbb irányelvek törvényhozási megállapítása is nagyon kívánatos. A bizottság tehát azon véleményt terjeszti a t. ház elé, hogy nagyon szükségesnek tartja azt, hogy ezen kérdés a miniszterium részéről minden körülmény gondos tekintetbevétele mellett, minden tényező pontos mérlegelésével kimerítő, — egész horderejét felölő tanulmány tárgyává tétessék, és hogy a miniszterium annak alapján javaslatokat terjesszen a ház elé a megállapítandó irányelvek kijelölésére és a jelenleg fennálló aránytalanságok a céljának megfelelő kiegyenlítése.

Az államkölcsönök előirányzatának tárgyalása közben felemlített a bizottság kebelében azon hiány, hogy a kölcsönök törvényhozási és szelvényeinek amortizációjára és eleveülésére vonatkozó törvényes intézkedések még nem léteznek; a bizottság felemlíti ezen ügyet a t. képviselőház előtt, és miután tagadhatatlan nagyon szükséges lenne oly törvény, mely az államkölcsön kötvényeinek és szelvényeinek amortizációjára vonatkozó eljárást, valamint azoknak eleveüléséről szóló szabályokat részletesen állapítsa meg — a bizottság kívánatosnak tartja, hogy a jelenleg létező bizonytalanság mielőbb megszüntetessék és ezen egész ügy törvényes intézkedések által szabályoztatnók.

A bizottság tehát utasítani véleményezi a miniszteriumot, hogy erre nézve hova elébb törvényjavaslatot terjesszen a képviselőház elé.

Ezek azok, a melyek a bizottság azon részletes jelentésében kívül, melyeket az 1873. évi költségvetés egyes részeire és fejezeteire 16 dbban a ház elé terjesztett, általánosságban az egész államköltségvetést illetőleg előadni szükségesnek tartott.

Kelt Pesten 1872. évi decz. 4-én.
Csengery Antal, Széll Kálmán,
a bizottság elnöke. az állandó pénzügyi biz. előadója.

Beust gr. levele Gramont hghez.

Beust grófnak táviratilag általunk is ismertett levele most egész terjedelmében előtűnik fekszik s közülük azt olvasóinkkal, míg a függékül el levélhez csatolt s Metternich hghez 1870. jul. 11-én intézett sürgönyre nagy terjedelménél fogva legközelebb térünk vissza. A fennemlített levél szövege következő:

Bécs, 1873. jan. 4.

Herczeg! Levelét, melyet múlt hó 20-ki levelemre válaszul hozzám intézni szives volt, csak 31-én vettem, minthogy követségünk biztos alkalom hiányában visszatartotta. Sietek köszönetemet kifejezni önnek érte.

Nem panaszkodom azon teleplezések miatt, melyeket ön időszerekeknek ítél. Igaz ugyan, hogy ezeknek szükségképen oly sajnálatra méltó polemikát kellett felkeltetniük, a melylyel jelen helyzetben nehéz volt versenyezni kellem, ennél fogva tökéletesen távol is tartottam tőle magamat. De minthogy meg vagyok győződve, misérint lelkiismeretesen betöltöttem kötelességeimet fejedelmem és hazám iránt, és mivel megelégedéssel hallok öntől, a lapok által közzétett első leveléből, hogy Ausztria magartatása rokonszenves és loyális volt:

meg vagyok győződve, miszerint ez esemény nem fogja sem hazám barátságos viszonyait Németországgal szemben kompromittálni, sem pedig megütni azon rokonszenv és becsülés érzelmét, melyeket mind e napig megtartottak irányunkban Franciaországban. És ez a lényeges a dologban.

Nem akarom eltitkolni, hogy magam is meg voltam lepve az ön levele által. Ugyanis nem tettem, hogy vissza ne emlékezzem azon látogatásra, melyet ön nálam Londonban tett. Ez alkalommal sokat beszélünk az 1870. év eseményeiről, és ön tartózkodás nélkül kijelenté előttem, hogy megértette akkori eljárásunkat, és ön e miatt a legkisebb szemrehányást nem tevő nekem. Bizonyos, hogy ön ma sem tesz, de be kell ismernie, hogy mégis szemrehányást ad, kétségen kívül nem akarva, azok szájába, kik önt beszélni hallják. És e szemrehányás meg van-e engedve? Egyáltalában nem.

Engedje meg ön mindennek előtt megjegyzésem, hogy az ön első levelének alávont sorai, a melyek feltalálhatók a hadüzenet után általam írtak egyikében is, nem lehetnek argumentumok azzal szemben, a mire a köztársaság tisztelt elnöke mint Bécsben mondottkra emlékezik, mivel az ő nyilatkozatának eme pontja a legvilágosabban amaz időpontra vonatkozik, a midőn önt mint bécsi követet volt szerencsénk látni. Ime, herczeg, ezért kérdeztem ön mindjárt dátumát azon okiratnak, a melyre ön e érzést tett, mivel lehetetlen volt, hogy az az ön követségének idejére esék. Itt nagyon is lényeges felderíteni a dátumot, mert ha ön mint bécsi követ, fel lett volna hatalmazva, miként ön állítja, ily hangon szólni saját kormányához, ebből az következnék, hogy mi háborúra tüzeltük Franciaországot, míg pedig éppen ellenkezőleg cselekedtünk.

Önök a lapok által közölt második leveléből továbbá azt látom, hogy ön e szóra „ismételve” hívja fel a figyelmet, mi azt bizonyítaná, hogy Meternich hg. már korábban szólott volna hasonló hangon. Boosánat, de nemde elismeri ön, hogy ez egy kis szójáték és egyéb semmi? Szabad legyen ugyanis megjegyezni, hogy az „ismétlés” szó nem csupán a már régebben elmondott dolog újabb felemlítését jelenti, de főleg a diplomatiában valakinek rábírást fejezi ki arra, hogy elmondja egy harmadiknak azt, a mit mi neki elmondottunk.

Különböző elfogadva az ön értelmezését, misem bizonyítja, hogy ugyanaz monda ott volt a hadüzenet előtt. Azonban nekem nincs szükségem semmi szöveghasználatra! Miután ön azt mondja, hogy Meternich hg. hűen instrukcióihoz sohasem mondott mást, szabadságot veszek magamnak ide mellékelni önnek egy sürgöny másolatát, mely hozzá a döntő pillanatban intéztetett s ön tökéletesen meg vagyok győződve, hogy a mi követünk instrukcióihoz hűen nem felelt el, ahhoz alkalmazni nyilatkozatait.

Most vegyük szoros vizsga alá, mi történt a két kormány között. Ön bizonyos alkudozást említ fel 1869—70. évekből. Mindenekelőtt a mire ön itten célzást tesz, az — és ezt ismét igen fontos konstatálnunk — nem 1869 és 1870 évekre, de 1868 és 1869. évekre esik. Továbbá nem hiszem, hogy erre az „alkudozás” szót lehetne használni. Ily alkudozás a követésekre bízott volna. Váltak eszmecserék és tervezetek, és ön bizonyosan emlékeznai fog, hogy saját kérésérem nyertem felhatalmazást, közölhetni önnek a dolgot akkor, midőn ön a miniszteriumba belepott. E szorosán magánjellegű levelezés 1869-ben ért véget anélkül, hogy valamire vezetett volna; epen semmi aláírás nem fordult elő, de miként ön meggyőződhetett, három pont jellemezte az egészet. A megállapodásnak védelmi jellege és békés célja volt, minden diplomatiái kérdésben közös politika volt követendő, s Ausztria fenntartotta magának a semlegességet az esetre, ha Franciaország kénytelen lenne háborút kezdeni.

Ön be fogja ismerni, hogy mi a harmadik ponthoz alkalmaztuk magunkat, és e másik kettőtől is nem mi térünk el. De ismétlem, kötelezettség semmi iránt sem vállaltatott, a mit talán sajnálni lehet; mert ha valami aláíratott volna, a diplomatiái acióba való avatkozás kényszerűsége magunk reszerő, mint hinni szeretem, bizonyosan megakadályozta volna a háborút.

Az egyetlen kötelezettség, mely keletkezett, a nélkül azonban, hogy valaha szerződés alakját nyerte volna, azon kölcsönös ígéretről állott, hogy egy harmadik hatalommal egymás tudta nélkül, nem bocsátkozunk tárgyalásokba.

A már említett 1870. júl. 11. keltet viselő mellékletből látni fogja ön, hogy mi megemlékeztünk e kötelezettségről, hogy más nem létezett, hanem, hogy mi jónak láttuk amazt tag értelemben magyarázni, midőn az önök diplomatiái aciójának támogatását ígértük.

A kitétel tehát, melyet ön idézett, a „kötelezettségünkhez való hűséget” veszi tüzetes kiindulási pontul, és az ön által említett két levél tényleges horderejét kötelezettségeknek az imént általam korlírt alakban szem előtt tartásával kell mértenünk.

Nem tudom mire vonatkoznak az ön szavai, midőn végre Poroszország ellen intézett véd- és dacszövegszóra vonatkozó alkudozásra emlékeztet,

mely Franciaország és Ausztria között, több hónapig folyt volna: én csak annyit tudok, hogy erre vonatkozó indítvány csak a hadüzenet után tételt nekünk, és hogy mi azt okokból, melyeket szükség-telen elősorolni, habozás nélkül és jóval az ellen-székeske lések mekezdése előtt visszautasítottuk. És mert a kényszerűség így tennünk parancsolta, azért igyekeztünk sem egességünket Franciaország-ra nézve elfogadhatóvá tenni, anélkül, hogy ebből következte hető lett volna, hogy mi fegyveres beavatkozásunkat ajánljuk fel neki.

Világosan kiderül tehát, hogy mikor Franciaország a háborút megüzente, egy szó sem mondatott, sem nem iratott, mely feljogosította volna arra, hogy Ausztria hadi segélyére számítson; és mondja meg lelkére, herczeg, a háború megüzése után, a július 21-ről kelt levelek komolyan azon gondolatot támaszták-e öbön, hogy Ausztria fegyveres beavatkozását számításba veheti? — Mialatt a háború eseményei egymást gyorsan követték, ön még több hétig maradt hivatalban, szíveskedjék tehát nekem egy táviratot vagy egy sürgönyt idézni, mely Bécsbe küldetett volna, hogy Ausztriát kötelezettségeire emlékeztesse és hadi műveleteit siettesse, ön akkor bizonyosan nem így gondolkodott, herczeg; és miként az ön utódja, herczeg de la Tour d'Auvergne, ki teljes tudomással bit mindarról, a mi mondatott és iratott, és ki Bécsben az első pillanatban teljesen megítélte a helyzetet, ő bismerte, hogy Ausztriától csak a semleges hatalmak melletti jó-akaró aktiót lehet várni, és ezen feladatnak mi meg is feleltünk. Fogadja stb.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, jan. 17-én.

— **T. olvasóinkkal tudatjuk, hogy a január 7-ke után beérkező előfizetőknek csak jan. 15-től kezdve szolgálhatunk lappal elfogyván a fölös példányok; a szerfelett érdekes „Bánff Dénes” korrajzot, majd csak akkor folytatjuk, hogy mindenki megkaphassa e vonzó olvasmányt.**

— **A királyi udvar** a kedvező időjárás folytán meghosszabbította Godóllón tartózkodását, és csak e hó végén fog Budára költözni.

— **Ő felsége a király** f. hó 13-án meglátogatta Bécsben a festézek műcsarnokát, a hol jelenleg Schöller híres festménye, „Thetis von Peleus übreracht” van kiállítva. E kép nagyon leköti ő felsége figyelmét s általában a többi művekről is elismerőleg nyilatkozott.

— **Gizela főhercegnasszony** egybekelése Lipót bajor herczeggel, mint már véglegesen elhatározottat, f. é. ápril 24-én (a felséges magyar királyi pár egybekelésének évfordulóján,) fog végbe menni Bécsben. Az új pár néhány nappal az egybekelés után Münchenbe menend; az udvari személyzet már ki van nevezve s márczius 1-én foglalja el tisztét.

— **A képviselőház** jan. 15-ki ülésén folytatta a hadsereg és a honvédség lőszükségletének fedezéséről (mozgósítás esetében) szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását. Érdekesebb vita csak a 2-ik és 8-ik szakasznál fejlődött ki, sőt az előbbinél Tisza a Kálmán kis közjogi vitát is idézett előt a mennyiben a lőszükséglet fedezését Magyarország részéről csak oly arányban kívánta megajánlani, a mily arányban járul a hadsereg kiegészítéséhez. Hivatkozott az 1867. XII. törv. cikkére, mely magyar hadseregről szól, s most mégis az egész hadsereg lőszükségletének fedezéséről szól a törvényjavaslat. A központi bizotts. előadója Pulszky Agost világoztotta föl Tiszát, hogy említett törv. cikk a magyar hadsereg kiegészítéséről szól, s nem egyszersmind folszereléséről is, erről most kíván gondoskodni a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat. Holán Ernő szokott szakavatottságával fejtegette, hogy nekünk mint Ausztria szövetségeseinek abból kell többet adnunk a közös védelemre, miből többünk van, s viszont ők is hasonlóan járnak el. Szilágyi miniszterelnök szintén találó ellen-szerveleteket tőn Tisza beszédére, melyeket különböző csak Nagy György pártolt. A többség természetesen az eredeti szerkezetet fogadta el, e szakasznál ép úgy, mint a többinél. A 16-ki ülésen folytatott törvényjavaslat részletes tárgyalása s főlvetetik a közp. bizottságnak a székhely telepitvényekre vonatkozó megállapodása is.

— **A delegatiók.** Ugy halljuk, hogy a delegatiók csakugyan márczius közepére hivottak össze Bécsbe. Minthogy azonban a magyar országgyűlés aligha végzi el addig a mos ani ülés-szak teendőit, a magyar delegáció, ép úgy, mint az két évvel ezelőtt történt, Bécsben meg fog nyitlatni, megválasztja a bizottságait, s lefő Postre, hoi az országgyűlés s a delegáció bizottságai folytatják működésüket.

— **A bankértekezletek.** A magyar bankbiztosok: Köffinger és Érkövy osztálytanácsosok Bécsbe érkeztek, s az osztrák pénzügyminiszternek átnyújtják megbízó irataikat. Osztrák részről a bank tárgyalásokra: Moser s dr. Schön nevezettek ki, kormánybiztosok az osztrák nemz. banknál. A tárgyalások legközelebb megkezdnek.

— Határörvidéki erdők árverése.

Azon társulat, mely a pétérvá adi és bródi határör-ezredek 30,000 holdra terjedő erdősegeit megvette, kedvező eredménnyel tartotta meg a január 15-ére hirdett árverést, mely alkalommal 5 részletet adott el, összesen 157 holdnyi terjedelemben. A társulat, a kincstártól 1200 frton vette meg az erdősegek holdját és most átlag 1715 frton, tehát 515 fttal magasabb áron adta el. A mily fényes bizonyíték ez — véli azon tudósítónk, ki e sorokat nekünk írja — a nevezett üzlet életrevalóságára nézve, ép oly mérvben indokolja azt is, hogy ezen üzlettel az állam sem károsodott, mert az 515 frtni plus egy része felmegy a részletes eladás folytán csak lassanként begyűlő összegek kamataira s a határörvidéki erdőüzleti társulat külön kiadásaira.

— **Bittó István**, a képv. ház elnökének esküvője Duloics urhölgyvel ma jan. 15-én d. u. 5 órakor ment végre az egyetemi templom kápolájában. A szertartást Haynald Lajos kalocsai érsek végző. A vőlegény egyik tanuja Deák Ferencz, a menyasszonyé Gorove István volt. Az esküvőn csak bizalmas baráti kör volt jelen.

— **Elegáns bál** lesz a tudomány-egyetemi ifjuság holnapi táncvigalma. — A rendező bizottság már hetek óta fáradozik a bál megszervezésére és rendezése érdekében. — Soha szebb és csinosabb füzértánczi jelvények és virágokréta nem voltak, mint a mil enekre szorgos utánjárás után a valóban fáradhatatlan rendezőseinek sikerült szertornie. — Ha az előkészültek mellett kedvelt népzeneinket és alkalomra összeállított valogatott tánczdarabjait is tekintetbe vesszük, lehetetlen előre a jótékonyozólu egyetemi bálnak a legszebb sikert nem jósolni.

— **Shakespeare** „Hamlet”-je holnapra van kitűzve, Egressi Ákossal a czimszerepben. Bár mennyire vagyódunk latni e classici darabot, mindazonáltal szerelnők, ha előadását ezuttal holnapról, mint a mely napon az egyetemi bál tartatik, hol a közönség színe-java megjelen, pár napra elhalasztanák.

— **Liszt Ferencz**, mint a „Hon”-ban olvastuk, megígérte, hogy Tompának egyik nagyobb költeményéhez, vagy más hazai költő balladájahoz, melyet J. kaine kiválaszt, még egy olyan melodramai kíséretet fog szervezni, minő az, melyet Burger „Leonora”-jához irt és multkori hangversenyén előadott.

— **A nő-egylet első álarczos bálja** tegnap szépen sikerült. Városunk eliteje nagy számmal vett részt. Maszk kevés volt. Szebbnél szebb és ragyogóbbnál ragyogóbb toilletkekben jelentek meg városunk szépei, álarcz nélkül. A nő-egylet tagjaimindenütt buzgón fáradoztak és iparkodtak a nemes czél érdekében. — A diszes hőlgykoszoruban nagy számmal volt képviselve az aristokracia. A bál 1 óra után oszlott szét; a zene, étterem és ezukrázat gondosan volt kezelve.

— **Hangverseny.** A helybeli zene-conservatorium reudes hangversenyét f. hó 19-én (vasárnap) d. u. 4 órakor tartja meg a városi vigardában. — A program szerfelett érdekes; s a közreműködők annyiszor előnyösen tanusított ügybuzgalma és képességeitka műlvezetet ígő hangversenyt jelez.

— **A kolozsvári dalkör** 1873 január hó 19-én, vasárnap d. e. 10 órakor a városház nagy termében megtartandó ez évi rendes közgyűlésére az egylet tisztviselői, választmány, pártoló és működő tagjai tisztelettel meghivattak. A közgyűlés tárgyaitaképezi: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. A mult éves jegyzőkönyvének felolvasása 3. Titkári jelentés az egylet egy évi működéséről. 4. Pénztári jelentés. 5. Tisztujtás. 6. Indítványok. 7. Elnöki zárbeszéd. Kolozsvárt, 1873. Január hó 16-án Közl. Bergay A. József.

— **Klész** jó hírn szobrászunk, mint halljuk, gróf Andrássy Gyula külügyminiszter ő nagyméltóságának, a bécsi világkiállításra küldendő mell-szobrán dolgozik.

— **Vastagh György** jeles festőnk Bécsből a napokban tért vissza, remek festményét a „eziránycsapat a romok közt” egy herczegnő 5000 frtért már meg is vette, mindazonáltal a bécsi világtárlaton is ki lesz az állítva.

— **A zene-conservatorium** 187 $\frac{1}{2}$ évi 3-ik rendes hangversenye f. é. január 19. vasárnap delután 4 órakor fog megtartatni a városi redoutban következő műsorozattal: 1) Oberon nyitány nagy zenekarra — Weber C. M.-tól 2) Aszerzetes dala Mayerbeer-től, éneklő Marczell Géza ur. 3) Ötös (Quintett opus 44 zongora és vonó négyesre) Schumann-tól előadják Lambert József, dr. Kolozsvári János Dr. Hintz, Koncz Dániel és Trandafir M. urak. 4) Nagy Aria Flottov Stradella című dalművből zenekar kísérettel, előadja Vikol Polli kisasszony. 5) Wellington győzelme a vittoriai csata nagy zenemű (nagy zenekarra) Beethoventől két részben (a. csata — b. győzelem) — ezen hangversenyben nem tagok is résztvehetnek.

— **A kamakázusban** jelenleg ásatások folynak szakértők vezeése alatt, Mzcheta táján már is több igen értékes tárgyat találtak; így egy

ezüst kelyhet a Krisztus sz. előtti 4-dik századból, melyre Horkules tottei vannak felvésvé; egy gyűrűt Calliope képével; egy követ hiroglyphákkal, s végre kölemezt ó-pheniciai írással

— **Pausinger József** a jeles erdőszeti és építészeti m. kir. mérnök, kinek a királyhágon inneni rész az erdőszet terén tett sikerdus fáradozásaiért, különösen pedig az ugynevezett óriasi tutajozás meghonosításáért sokat köszönhet — hivataláról lemondván, Schönborn gróf munkási uradalmánál erdőszeti igazgatóvá nevezetett ki.

— **Tánczvigalom.** Maros-Ludason több jótékony intézmény u. m. a felépítendő római kath. templom-alap, a „maros-ludasi társalkodó,” a „maros-bogáthi olvasó egylet” és a „maros-ludasi közös iskola” javára f. é. jan. 28-kán és február 15-én a „Társalkodó” szokott helyiségében táncz-vigalom fog tartatni.

— **Gyors hajózás a világkiállítás idején.** A bécsi világkiállítás alatt Pest és Bécs közti közlekedő gőzhajókat nem „Visegrád” és „Esztergom”-nak, hanem „Andrássy” és „Katinka”-nak fogják nevezni. A két hajó minden kényelemmel és fénnnyel lesz berendezve, és felváltva minden reggel 5 órakor Pestről indulva estére Bécsbe fognak érkezni, honnan másnap vissza indulnak.

— **Vilmos német császár** éppen a katonai társulat előadásán volt jelen több herczeggel, midőn megtudta III. Napoleon elhunytát. Azonnal táviratot küldött Eugenia császárnéhoz, részvétét fejezve ki.

— **A kétféjű csalogányt** pesti szereplése alatt orvos endőri vizsgálat alá vették. Kiderült, hogy két tökéletesen kifejlett lényről van szó, s az összekötő kapocs szétválasztása nem lenne valami nehéz opratio.

— **Megjelent** és szerkesztőségünkhez be-küldetett: „A magyar-erdélyországi kegyes-tanítórend névtára 187 $\frac{2}{3}$ -ik évre.” A csinos kiállítású füzet szerint a rendnek jelenleg összesen 340 tagja van, meg pedig 216 áldozár (a kilencz aranymisével együtt), 1 szerpap, 93 növendék, 29 újoncz növendék, és 1 rendiárs. — A kegyes-rendiek által közoktatásban részesültek 187 $\frac{1}{2}$ tanévben összesen 6097-en különösen a kolozsvári főgymnasiumban 480-an, az elemi főtanodában 400-an.

— **Egy egyetemi hallgató** ajánlkozik egészen kezdők, elemi vagy már iskolába járó növendékek iskolai oktatására, mi iránt szóval vagy írásban bővebben értekezhetni szerkesztőségünk-nél.

— **Orosz California** „Mióta Nerstinsink közelében fölfedezték a gazdag arany telepeket, élénk mozgalom uralkodik az egész környéken. Mindenféle ember az első föszértől az utolsó munkásig megfordul ott. Az aranyat tartalmazó réteg nem fekszik erősen mélyen, és bámulatos gazdagságáról eléggé tanusodik az, hogy rendszeren 100 pud porondból fel font aranyat mosnak ki.

A „Kol. Közlöny” eredeti távsürgőnye

Feladatott Pesten jan. 17-én d. e. 10 óra 18 p.

Érk. Kolozsvárra jan. 17-én 11 ó. d. u. 18 p.

A deák körben Lónyay előterjesztvén módosítványait a költségvetésre nézve; Széll Deák és pulszky felszólalásai után kik azokat nem helyeselték, — módosítás végett visszavonta; s a szombaton tartandó tanácskozmányban fogja ujra előterjesztetni.

Nemzeti színház.

Csütörtökön jan. 16-án „A szeleburdi” vigjáték 3. felv. írták Bayard és Laya, fordította Egressi B. A jó kedélylyel irt eleven vigjáték, melynek nem csak situációjában de alakjaiban is elég komikum van, jól sikerült és jól mulattatta a közepes számmal begyűlt közönséget. A hűvön szerelmeist Roquet apót Szentgyörgyi jelesen alakította, Szilágyi nagy szinpadí otthonossággal mozgott Felix a szeleburdi szerepében és Mátrai jellemző arczjátékkal személyesítette a szerelem-féltő vad rokkant katonát, Dunoist. Utóbbi nejét a kaczer Anitát Fodor né s a sentimentalís özvegy postamesteriét Bernárd asszonyt Philippovitsné szintén sikerrel játsziák. Eichner Anna kis szerepében nem tünthette ki magát. Dezső ez uttal is tanusította, hogy hivatala nem a vigjáték.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Január 16-ról. 1873 5% metaliques 66.70 nemzeti kölcsön 70.85. 1860-diki államkölcsön 103.—. Bankrészvények 985. Hitelrészvények 325. 25. London 108 75. Ezüst 106.75 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 866. Földterhermentesítési kötvények: Magyar 78 50. Temesi 77.50. Erdélyi 76.50. Horv. Szlaven —.—.

Felelős szerkesztő Sándor János.

